

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Shemot

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

ן

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10060

האהל ואת כל כליו קרסו קרשיו בריהו
 ועמדו ואדגו : לד ואת מקסה עורת
 האילס המאדמים ואת מקסה ערת התחשים
 ואת פרכת המקד : לה את ארון הערת
 ואת בדיו ואת הכפרת : לו את השלחן
 את כל כליו ואת לחם הפנים : לו את
 המנרה המטה את נרותיה נרת המערכה
 ואת כל כליה ואת שמן המאור : לח ואת
 מזבח הזהב ואת שמן המשחה ואת קטרת
 הסמים ואת מסך פתח האהל : לט את
 מזבח הנחשת ואת מכבר הנחשת אשר
 לו את בדיו ואת כל כליו את הכיור ואת
 כנו : מ את קלעי החצר את עמדיה ואת
 אדניה ואת המסך לשער החצר את מיטתיו
 ויתדותיה ואת כל כלי עבדת המשכן לאהל
 מועד : מא את בגדי השרד לשרת בקדש
 את בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת בגדי
 בניו לכהן : מב ככל אשר צוה יהוה
 את משה בן עשו בני ישראל את כל
 העבדה : מג וירא משה את כל המלאכה
 והגה עשו אתה כאשר צוה יהוה בן עשו
 ויברך אתם משה : פ
 א וידבר יהוה אל משה לאמר :
 ב ביום החדש הראשון באחד להרש
 תקים את משכן אהל מועד : ג ושמת
 שם את ארון הערות וסכת על הארץ את
 הפרכת : ד והבאת את השלחן וערכת
 את ערכו והבאת את המנרה והעלית את
 נרתיה

מ
 חמישי
 שביעי

נרתיה

בוצינהא

נרת
 לפני
 למש
 פתח
 הכיור
 משכן
 דמש
 חר מי
 סדור
 לו
 וית
 קני
 בני
 יתהו
 דישו
 פתור
 עלמ
 דרומ
 ית ב
 דתק
 ותש
 דעלת
 כאל
 (מ)
 סתפ
 (ח)
 (ל)
 והכ

גרתיה: ה ונתתה את מזבח הזהב לקטרת
 לפני ארון העדות ושמת את מסך הפתח
 למשכן: ו ונתתה את מזבח העלה לפני
 פתח משכן אהל מועד: ז ונתת את
 הכיור בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שם
 מים

בוצינהא: ה ותתן ית מדבחה דנהבא
 לקטורת בוסמיא לקדם ארונא דספרותא
 ותשוי ית פרסא דתרעא למשכנא: ו ותתן
 ית מדבחה דעלתא לקדם תרע משכנא
 משכן זימנא: ז ותתן ית כיורא בין
 משכן

יונתן בן עוזיאל

משכנא ונת כל מנחי פרפוי לוחי נגרוי עמודי וחומר: ל ונת חופא דמשכי דדברי מסמקי ונת חופא
 דמשכי מסמקא ונת פרטא דפרסא: לה ונת ארונא דספרותא ונת אריחוי ונת פפרתא ודברויא דגפקין נגיד מינה
 חר מימא וחד מימא: לו ונת פתורא ונת כל מנחי ונת לחים אפיא: לו ונת מנרה ונת בוצינהא בוציני
 סורא דמסדרין כל קבל שבעתי כוכביא דנהוין כשישטיהון דתיעא בימקא וכל ליליא ונת משחא דאנחורא:
 לח וית מדבחה וגוי:לט ונת מדבחה דנתשא ונת קנל דנתשא דיליה ית אריחוי ונת כר מנחי ית כיורא
 ונת כפיסיה: מ ונת וילוי ברקא ונת עמודא ונת חוקרוא ונת פרסא לתרע דרמא ונת אטוני ומתהרא ונת כל
 מני פילתו משכנא למשכן זימנא: טא ית לבושי וגוי: טב הי קבל סת דפקיד: ית משרה היכרין עברו
 בני ישראל ית כל פולחנא: מג ונתא משח ית כל פולחנא ונת עברו ית היכמא דפקיה: ית היכרין עברו וקרף
 ונתחו משח ואמר השרי שכינתא בני בעוברי ידכו: א ומליל וגוי: ב ביומא דנחא קמאת הוא יתחא
 ונתו דבד דנחא וגוי: ג יתשוי חמן ית ארונא דספרותא ומליל על ארונא ית פפרתא: ד ותגעל ית
 פתורא בסטר צפינא מטול דמפקן מתהב עתרא דמפקן ולחו רסיי מלקושיין על עיסיין למתפרנסא ברוזו ביידי
 עלמא ותפדר ית סדרוי חרין סדרי לתמא נראה שית עגולין בסידרא כל קביל שכוני דיעקב ותגעל ית מנרה בסטר
 דיומא מטול דמפקן שכיילי שמשא וסיתרא ומפקן אפרטוון דנהורי ומקו וגוי חכמתא דמתילין לנהורי ומליל
 ית בוצינהא שיקעא כל קביל שבעתי כוכביא דמתילין לצדקא דמנחין לעלמא בוכיתהון: ה ונתו ית מדבחה
 דנהבא לקטורת בוסמיא קדם ארונא דספרותא מטול חבימא דעסיקין באוניתא ונתיהון נרף הי קטורת בוסמיא
 ותשוי ית פרסא דתרעא למשכנא מטול צדקא דמפקן בוכיתהון על עמא בית ישראל: ו ונתו ית מדבחה
 דעלתא קדם תרע משכן זימנא מטול עתיבא דמסדרין פתורא קדם מרציהון ומפרנסין מספניא ומשחביק לחון חובתוון
 כאילו מקרבין עלמא על מדבחה: ז ונתו ית כיורא וגוי מטול חביא דתדרין בתיבתא ושרנין עקמומיהון

רש"י

(מג) ויברך אותם משה - אמר להם י"ר שתשרה שכניה במעשה ידיכם (ההלים צ) ויהי כועסה' אלהינו עלינו וכו' והוא אחד מ"א מנזורים
 שתפלה למשה - (ג) וסכות על הארון - לשון הגנה שהרי מחיבה היה (ה) וערכת את ערכו - שמים מערכות שללם הפנים:
 ויפרוש

באר החובות דקדוקי רש"י

(ה) דכודאי אין לפרש חלת ופכות מלשון סכך ומתן והיינו דבר המגן על המעלה וסכות (דוא זאלסט כדעקין) שהרי הפכות מחיבה היתה
 ומכללת בין קודש ובין קדש קדשים חלא וז' לשון הגנה הוא וסכות (דוא זאלסט כשיטנין) והיינו דבר המכיל:
 דכוונת

מכלל יופי

(לו) (את נרהיה) - הכלי שהפתילה דולקת בו נקרא נר
 והכלי שמושימין עליו את הנר נקרא על שמו מנורה.
 (ג) (וסכת על הארון) - ענין מחיצה ומגן והכבוד
 בין דבר לדבר ופירושו על הארון סמוך לו כי
 הפרוכת

קיים: ה ושמרת את ההצר סביב ונתת
את מסך שער הצר: ט ולקחת את
שמן המשחה ומשחת את המשכן ואת
כל אשר בו וקדשת אתו ואת כל כליו
והיה קדש: י ומשחת את מזבח העלה
ואת כל כליו וקדשת את המזבח והיה
המזבח קדש קדשים: יא ומשחת את
הכיר ואת כננו וקדשת אתו: יב והקרבת
את אהרן ואת בניו אל פתח אהל מועד
והצפת אתם במקום: יג והלבשת את
אהרן את בגדי הקדש ומשחת אתו וקדשת
אתו וכהן לי: יד ואת בניו מקריב
והלבשת אתם כתנת: טו ומשחת אתם
כאשר משחת את אביהם וכהנולו והיתה
להיות להם משחתם לכהנת עולם לדרתם:
כ טו ויעש משה ככל אשר צוה יהוה אתו
ששי בן עשה: ס יז והיה בחדש הראשון
בשנה השנית באחד לחדש הנוקם המשכן:
יח ונקם משה את המשכן ויתן את
אדניו ונשם את קרשיו ויתן את ברייתו
ונקם את עמודיו: יט ויפרש את האהל
על המשכן ונשם את מכסה האהל עליו
מלמעלה כאשר צוה יהוה את משה:
ס כ וישתויתן את הערת אל הארץ
ונשם את הבדים על הארץ ויתן את הכפרת
על הארץ מלמעלה: כא ויבא את הארץ
אל האשקן ונשם את פרקת המסך ונסך
על

משכן זמנא ובין מדבקה ויתן תמן מנא:
ח ותשוי ית דרתא סחור סחור ויתן
ית פרסא דתרע דרתא: ט ותסב ית
משחא דרבותא ותרבי ית משכנא וית
כל דביה ותקדש ויהי ויתכל מנוהי ויהא
קודשא: י ותרבי ית מדבקה דעלתא
וית כל מנוהי ותקדש ית מדבקה ויהי
מדבקה קודש קודשין: יא ותרבי ית ביורא
ויתבסיסיה ותקדש ויהי: יב ותקריב
ית אהרן וית בניו לתרע משכן זמנא
ותסחי ויתו במנא: יג ותלבש ית אהרן
ותלבושי קודשא ותרבי ויהי ותקדש ויהי
וישמש קדמי: יד וית בניו תקריב
ותלבש ויתו כתונין: טו ותרבי ויתו
במא דרבייתא ית אבוהון וישמשון קדמי
ותהי למקו להון רבותהון לכהנות עקס
לדרהון: טז ועבד משה ככל דפקיד יי
ויהי כן עבד: יז ויהנה בירחא קדמא
בשתא תניתא בחד לירחא אתקם משכנא:
יח ואקם משה ית משכנא ויהב ית
סמכוהי ושוי ית דפוהי ויהב ית עברורו
ואקם ית עמודהי: יט ופרס ית פרסא
על משכנא ושוי ית חופא דמשכנא
עלוהי מלעילא במא דפקיד יי ית משה:
כ ונסיב ויהב ית סהדותא בארונא ושוי
ית אריתא על ארונא ויהב ית כפורתא
על ארונא מלעילא: כא ואעיל ית ארונא
למשכנא ושוי ית פרוכתא דפרסא ואטיל
על

על אר
ס
על יר
כג
כאשר
אתה
ירך ה
וי כמא
ומינו ית
עמא ד
למפק
וקניו ו
בכא דפ
בית יש
י
מה דפ
משה י
משכנא
לוחי
ת אר
ארונא
מקור
מקרא
קדם
קבמא
(ש) וי
דפרכ
ובין אר

על ארצו הקדושה אשר צוה יהוה את משה :
 ס כב ויתן את השלחן באהל מועד
 על ירך המשכן צפנה מחוץ לפרכת :
 כג ויערך עליו ערד לחם לפני יהוה
 כאשר צוה יהוה את משה : ס כד וישם
 את המנורה באהל מועד נכה השלחן על
 ירך המשכן נגבה : כה ויעל הנרת לפני
 יהוה

על ארצו דסהדותא כמא דפקיד יי זרת
 משה : כב ויהב ית פתורא במשכו ומנא
 על צידא דמשכנא צפונא מברא לפרוכתא :
 כג וסדר עלוהי סדרין דלחם קדם יי כמא
 דפקיד יי ית משה : כד ושני ית מנרתא
 במשכן ומנא לקביל פתורא על צידא
 דמשכנא דרומא : כה ואדליק ית יי
 בוצינא

יונתן בן עוזיאל

ירושלמי

הי כמא : ה ומשני ית דרמא תוור קטול זכותא אקתת עלמא דסתורין תוור תוור לעמא בית ישראל
 ומינו ית פרסא דחבע דרמא קטול זכותא אקתת עלמא דפרים בתרע גהיגס מן בגלל דלא יעלו פקו נפשת דרדקי
 צמא דישראל : ט ותסיב ית משקא דרכותא וגוי קטול כליל דמלכותא דבית יהודה ומלכא משיחא דערתי
 למפקד ית ישראל בסוף יומיא : י ותרבי ית מרבהא דעלתא וית כל מגו וגוי קטול כלילא דכהונתא דאברהם
 זכני ואלהי בהנא רבא דעמיד דמשפלתא בסוף גלותא : יא ותרבי ית כירא וגוי קטול יהושע משיחא דמשיחא
 זכא דסתורין דעמיה דעל ידו עתידה ארעא דישראל לאיתפלגא ומשיחא פר אפכוס דנפיק מיניה דעל ידו עתיד
 בית ישראל למנצחא לגוג ולסיעתיא בסוף יומיא : יב ותקריב ית אהרן וגוי : יג ותלכש ית אהרן וגוי :
 יד וית כניו תקריב ומלבישינו כיתוניו : טו ותרכי יתהון היכמא דרבית וגוי : טז ועבר משה הי ככל
 מה דפקיד יי ימיה היקדיו עבר : יז וזאה בגרמא קמאה הוא ירחא דגישן בשתא חמינתא וגוי : יח ואקיס
 משה ית משכנא ויהב ית חוקריו נשני ית לוחו ויהב ית נגרו ואקיס ית עמודי : יט ופרס ית פרסא על
 משכנא ושני ית חופא דמשכנא עליו מן לעלא היכמא דפקיד יי ית משה : כ ונסיב ית תרין לוחי אמניא
 לוחי מקא דאתהיכו ליה בחורב ותו קיסין על את כבית אוקפנא הנון לוחי סתותא ומכרי לוחי בארנא ושני
 ית ארתיא על ארנא ויהב ית כפורתא בחדו כרוביא דנפקין נגיד מינה על ארנא סלעילא : כא והנעל ית
 ארנא למשכנא ושני ית פרנא דפרסא וטלליה על ארנא דסתותא היכמא דפקיד יי ית משה : כב ויהב ית
 פתורא דמשכן זמנא על שידא דמשכנא ציפונא
 מברא לפתורא : כג וסדר עלוהי סדרין דלחם
 קדם יי היכמא דפקיד יי ית משה : כד ושני ית
 מנרתא במשכן זמנא כל קביל פתורא על שידא דמשכנא דרומא : כה ואדלק בוצינא קדם יי היכמא דפקיד
 יי

ירושלמי

וסדר עלוהי לחים סדר אפוא קדם יי :

מברא לפתורא על שידא דמשכנא דרומא : כה ואדלק בוצינא קדם יי היכמא דפקיד

דשיי

(ט) ויפדש את האהל . כן ידועות העדים : (ב) את העדות . כלומר : (כב) על ירך המשכן צפונה . (יומא לג) לפני המזבח של רחם

מכלל יופי

הפרכת לא היתה על הארון אלא סמוך לו מסך מכיל בניו ויתן את העדת אל הארון . כמשמע כלומר לקח לו חזקת . נכון אהל מועד וכן יסד על ארון העדות : (ב) (ויקה

ויהי משה : כו וישו ית מדבחה דבחה במשפן זימנא קדם פרוניא : כו ואסיק עליו קטורת באשמוי היקבא
 דפקדו ית משה : כח וישו ית וגו' : כט ויהי מדבחה דעלקא שרי בתרבי משפנא ואסיק עליו ית עלקא
 ויהי פונקתא היקבא דפקדו ית משה : ל וישו ית ביקרא על בסיסיה בניו משפן זימנא וישו מדבחה ויהי פון
 מיו מיו לקידוש ולא פפקע ולא פרוי כל יומיא : לא עסקין משה וצחרו וקנו מיניה בנטלא וקמדישין מיניה
 על דיהונו ויהי דעליהו : לב קמו מעלהו למשפן זימנא וקמיקרבהו למדבחה וקמדישין היקבא דפקדו ית
 משה : לד וצאקס ית דרמא תוור תוור למשפנא ולמדבחה ויהי גמ פקסא דתהבע משפנא וקמר משה ית
 עידיקא : לה וצאקס ענו קרא ית משפן זימנא ואקר שכנתא דין איתמלי ית משפנא : לה ולא יהו אפטר
 למשה למיעל למשפן זימנא ארס שרא עליו ענו קרא ואקר שכנתא דין איתמלי ית משפנא : לו וקאישין
 אסתלקות ענו קרא מעיני משפנא בטליו בני ישראל קבל מטלניהו : לו ואין לא מספלך ענו קרא ולא
 בטליו עד יום אסתלקותיה : לח ארס ענו קרא
 ויהי הנה מטלל על משפנא ביקמא ועמירא
 ראשהא

אדרס ענו קר שכנתיה דין הנה מטלל על משפנא
 בימא

רשי"י
 וזכר הכית : ירך . כתרגומו ויהי כירך הזה שהוא כלדו של אדם : (כו) ויקטר עריו קטרת . שמרית וערבית כמו שנאמר
 (שמות ל) בכקר בכקר כהטילו את הכרות וגו' : (כח) ויעל עליו וגו' . אף כיוס השמיני למלואים שהוא יום הקמת המסכן שום
 משה וקריב בקרבנות לכור מן מולותו שנשטו כו כיוס סל (ויקרא ט) קרא אל המזבח וגו' : (כט) את העולה . עולת התמיד :
 ואת המנחה . מנחת נפכים של תמיד כמו שנאמר (במדבר כח) ויגשרון סלת כולל בשמן וגו' : (לא) ורחצו ממו משה ואהרן
 ובגו . יום שמיני למלואים הושח כולם לכזבה ותרומתו ויקדשין מיניה כו כיוס קדש משה עמיהם : (לב) ובקרבנם . כמו ובקרבם
 כשיקרבם : (לג) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד . (ת"כ פ' ויקרא) וכתוב ח' אומר (במדבר ז) וכתב משה אל אהל מועד
 לא לכתוב השלישי והכזוב שיהיה כי שכן עליו הענין חומר אפיה כל זמן שהיה עליו הענין לא היה יכול לבא לכתוב הענין ככנס ומדבר עמו .
 (לד) לעיני כל בית ישראל בכל מסעייהם . כלל משפנא שראו מסעייהם היה הענין שכן במקום אשר יחנו מס' מקום מתייתן אף הוא קרוי מסע
 וכן (בראשית יג) וילך למסעי וכן (במדבר לא) אלה מסעי לשי שנתקום האמנייה חזרו ונסעו לכן קראו כולן מסעות :

חסלת פרשת פקודי

פ' מעשה האפור לרש"י ז"ל תמצאהו מפורש ופה בפ' תצוה בפירושו לפסוק ועשו
 את האפור וכו' ע"ש :

באר רחובות רדוקי רש"י

(כ) דכחית הפסוק הוא על לשון עתיד כאלו יאמר כשיקרבו לבני חמשה יחזו מים זככה לא היו לרש"י לפרש בקצרה ובקרבנות כמו
 כשיקרבו ויהיו שולת בקרבנות סס דבר הוא תמורת כשיקרבו דזה לא מנינו בשום מקום שיכח שולת כשיקרבו דהוא לשון פעל (בשמיט' ח')
 זמן עתיד תמורת בקרבנות דהוא סס דבר (הט' ג' ר' קיין לייט) אפלו מנינו שכתוב לשון מקור (הט' קיין רעכטי לייט) אבר דאך איין כיוס
 לייט) תמורת שביהם כי לכן קרא לשון מקור שהוא מקור לגולם לכן מרמז רש"י הדיבור תמורתה לתורה ויקרא ב'תם כמו ויקרא ב'תם
 וזה לומר כאלו בתיב ויקרא ב'תם מקור תעורת השם דבר והוא מדרגה ראשונה וכוון דכראין דכאלו
 עתיד ויקרא ב'תם לשון מקור אמרין לתי תמורתה שיהיה שולת ויקרא ב'תם היא תמורת כשיקרבו והיינו לשון פעל זמן עתיד
 (ויא ווערין גבעהק) :

רשבים

(כט) ויעל עליו . אהרן וציויאית העולה ואת המנחה כל הימים : (לג) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד . שעת הקמתו : כי שכן
 עליו

מכלל יופי

הכרית ונתנם בארון : (לד) (מלא) . פועל עבר :
 חס ונשלם ספר שמות : בעזרת האל שנתן לנו עז ותעצומות :

שמות מ פקודי

מאונקלוס

בן לעיני כהן בית ישראל בקרן אשקא הו בליליא ביה לעיני קר
מסעיהם :

ומפערין והשלם כל המלאכה במלכים א' סימן ו' :

חוק

חוק

כסום פסוקי ספר ואלה שמות אלף ומאתים והשערה . אר"ט : והציואלהים לא תקלל : ופרשוהיו י"א
וסמנו א' זה בית אשר תכנו לי : וסדריו כ"ט . וסימנו . ולילה ללילה יחווה דעת : ופרקיו ארבעים .
וסימנו תורת אלהיו בלבנו : מניין הפתוחות תשע וששים . ומנין הסתומות החיש ותשעים . סך הכל מאה
וששים וארבע פרשיות . וסימנו ישלח עורך מקרש ומציון יסעך :

ירושלמי

יונתן בן עוזיאל

ראישתיה תורה מנהג בליליא ומעניו כל בני ישראל בימיו ונאשקא הוה מנהגא עלמיה ליליא ומעניו כל ביה
בכל מטלגיהו :

חוק

חוק

רשבים

עליו הענין מיד ליה איה חכמתו של הקס"ה על ישראל אח"כ ביה . ומתלק הענין מתוך האהל ושכן . על הארון כדכתיב ונועדתי שמה ודברתי עמן
מכין שני הכרוכים . ולא באת משה אל האהל מועד כדכתיב וכעת משה אל האהל מועד לדבר חתו וישמע את הקול וכו' . מכין שני הכרוכים ודבר
אליו . וכן איה מונח כסית עולמים ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת מפני הענן כי מלא כבוד יי' את בית יי' כשעת השלמת הבית היה הקס"ה
מקלסו כענין ואח"כ היה נמשך על הארון בין הכהנים :

חסלת ואלה פקודי מיסוד רפינו שמואל

חסלת ספר אלה שמות בה

על ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה ועצרו ודרוקר מאיר בן הר"ר צבי הירש ז"ל מק"ק קדיהרן פארט .
ממשפחת בשוויטין :
געל ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה ועצרו ודרוקר יצחק יכונה איצק בן כה"ר אהרן זעליג ז"ל מק"ק
פ"פ דאדר ממשפחת זק"ש :
ועל ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה ועצרו ודרוקר קלמן בן כה"ר מאיר יצ"ו מק"ק פ"פ דאדר .
ממשפחת בשוויטין :
ועל ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה ועצרו ודרוקר שמואל בן ברוך משה ז"ל מק"ק פ"פ דאדר .
ממשפחת ווירטנהיים :
ועל ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה ועצרו ודרוקר החתן משה בן משה ברוך יצ"ו מק"ק פ"פ דאדר . נכו
הרב המפורסם מור"ר מרדכי טאקליס אב"ד דק"ק כרדין :

